

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

is, qui prior morietur, viuo appareat, eumque de suo statu faciat, certiore. Scio id Deum permisisse aliquando, vt audiuiti de Marsilio Ficino; & de San. Lutgardo legitur *libr. 2. vitæ eius, tomo 3. Surti, in Iunio*, & apud Dominicanos Zamoranos accidisse olim monacho cuidam. Is cum quodam Minorita hoc pactum inierat. moritur Minorita, & post dies aliquot apparet stipulatori mensa sternenti; (ait) se expiatorium circumgestare ignem. Et ad cruciatus sui indicium, manum mensæ lignæ crassæ impressit, eamque altè admodum combussit. notam hanc audiui ab oculatis (vt aiebant) testib. superesse manus mensæ iniustæ, & ad perpetuam rei memoriam paruulo clatro ferreo obiectam: & narrat in Chron. Dominicanorum Frat. Anton. Senensis, vt de re nihil sit dubitandum. Quando Deus redire permittit, maioris boni id causa permittit: vt plurimum Behemoth hanc agit personam. Pactio ipsa vix fieri potest, vt curiositatis peccato vacet. præstat salutem suam semper cum pauore & spe operari. Eadem B. Lutgardis cum iussisset cuidam moniali, vt si prior moreretur, eam viseret, addidit, vt primum diceret: *Benedicite, orationem Dominicam & Salutationem Angelicam, ne (inquit) diabolus suo more aliquod figmentum adducat.*] *dict. l. 2.* Si hoc illa sancta tam illuminata metuebat: quanto magis nos debemus metueret? Sequitur etiam tertio ex his, posse facilius discerni variorum & multiformium spectrorum illusiones, quas demones obijcere solent, de quibus nunc videamus.

QVÆSTIO XXVII.

De demonum apparitionibus, siue de spectris, quæ demones nobis obijciunt.

SECTIO I.

D

Vo præmittenda, varias esse illusionum causas, & varia demonum genera, Pater primum quia multa habentur pro spectris, quæ naturalia sunt, vel artificialia, item quæ sensuum vitio, aut imbecillitate vitiatæ phantasiæ talia videntur esse, cum non sint qualia videntur. de singulis, Petrum Leloyherium, *b* in plerisque secuti videamus. Naturalia sunt & deciperetamen aptissima, ignes illi fatui, de quibus egimus superius: item insulæ natitantes: quales vidi apud D. Audomari fanum in Morinis cõplures; quales etiam in Italia, & alibi celebrant veteres scriptores, *c* in lacu Vadimbis Cecubo; & Reatino: vt sunt etiam arbores & filuæ radicitus euulsæ, & classis speciem in mari præbentes, teste Plinio Seniore: *d* vt, ligna putrida nocte lucetia: vt animalculum Indicum, de genere Cicindelarum, sed maius, instar Scarabæi, quod et si toto corpore luceat, oculis tamen maximè, qui pro corpusculi modo ingentes, tantum fundunt lucis, vt ad eâ legere & scribere soleant. Coculium vocant, micat luce quaternarum stellarum, quarum si quis pinguedine manus & faciem inungat, ardens & formidabile spectrum apparet. *Sic Chiezapag. 2. Hist. Perua. cap. 30.* Item vapores varijs formis conformati, quales illi, quos Sylla vidit hircorum similitudine capitibus apud Epheum concurrere, *e* & similia, quæ apud Syrtim maiorem ex eadem causa Diodorus

b lib. 1. de spectris c. 6. 7. 8. & 9

c Arist. de adm. auditio. Tit. Liuius l. 9 Senec. l. 3. Nat. qu. & Plin. l. 16. lib. 8. epist. 10. & Senil. lib. 2. Nat. hist. c. 95. d. 1. 16. Nat. hist. c. 1.

e Plutarc. in Sylla. lib. 3. Bibliothec.

Siculus scribit contingere, f. digna le-
 ctu. Talia quoque (si à visu, ad auditu
 lubet transire) sunt admiranda quæ-
 dam sonorum, vt Echus in locis diuer-
 sis, quæ & notauimus Commentar. in
 Senecæ tragædias, decipere nonnul-
 los testatur Cardanus l. 18. de subtilitat.
 item sonus statuæ Memnonis, de qua
 eodem opere egimus; & muri Mega-
 rensis, de quo in Atticis Pausanias; &
 cauerna Britannica, de qua Clemens
 Alexan, l. 6. Strom. fors, an D. Patricij
 antrum? item prælij ac victoriæ voces,
 apud tres Persicos montes, de quibus i-
 dem Clemens. Mirifici quoque interdum
 soni nati ex vterinis suffocationibus,
 imperitis medicis imponunt. quando
 ait Corn. Gemma l. 1. Colmo-
 crit, c. 7.) à venenato spiritu inflata arte-
 ria, diductæque in amplitudinem, secun-
 dum longitudinem contrahuntur: vnde
 necesse sit aliquando mulierem strangulari:
 vnde & voces mirandas ex imis visceribus
 exaudiri, nunc velut ranarum coaxatus,
 nunc serpentum sibilos, nunc crocitus coruo-
 rum, gallorum cucurritus, latratus canum,
 &c. qua tamen pro viarum & erum-
 pentis spiritus proportione casus effin-
 git.]

Vt naturalia sic & artificialia quan-
 doque decipiunt, & pro spectris ha-
 bentur: vt erant ἀνθρώπων Dædali, de
 quibus Aristoteles libr. 1. de anima, &
 libr. 1. Politic. & alia Archimedis, Ar-
 chyta ac Boëtij, de quibus superius ac-
 ctum: & nostris temporibus oblata
 Carolo V. Aquila ænea, volans per æ-
 rem; & Parisijs, triremis argentea,
 quam remiges, eiusdem materiæ, &
 impellebant, & fistebant & retroage-
 bant. Vterant etiam Hydraulica vete-
 rum, & hodie in hortis Estensibus Ti-
 buri admiranda; de quibus Claudia-
 nus;

A
*Intonat erranti digito, * pedibus-
 que trabali
 Vete laborantes in carmina com-
 citat vndas.*

Et de quibus iam exstant Heronis
 libri. Vt sunt artificiosa spectra, quo-
 rum modum docent Cardanus lib. de
 Varietat. rerum. & Baptist. Porta lib. de
 magia naturali, quanquam verè in his o-
 mnibus, rerum quibus vtuntur natura
 ad artificium adfert vim maximam:
 vt & in naturalibus illis prioribus, sæ-
 pe accedit artificiosa hominum appli-
 catio. Sed ad hanc classem magis pro-
 priè pertinent artificiosa voces quo-
 rundam; quibus cum sint præsentis
 voces simulat absentium, vel cum ore
 loquantur, ex ventre verba videntur
 proferre, sicque voces dæmonum
 vel Angelorum mentiuntur: Item qui
 per tubos noctu loquentes, Angelo-
 rum vel animarum voces simulat;
 quale quid de Bonifacio octauo circū-
 fertur apud Nauclerum, Masseum, &
 alios. Item qui simulat se animas ma-
 ritorum defunctorum, & sic suadent
 viduis, vt sibi nubant. noui, qui hoc
 Louanij factitarat: & de alio qui An-
 degaui, narrat Leloyerius cap. 7. Sic apud
 Boëtium Scotiæ Rex Kennethus,
 Pictos, à quibus erat victus, vicit. No-
 ctu ad Principes exercitus sui dormien-
 tes, immisit seruos indutos squammis
 lucentibus, & manu tenentes hastas
 ex ramis putridis noctu lucere solitis;
 qui illos ad pugnam fortiter ineundam
 hortarentur: se à Deo missos Victoriæ
 sponsores. Angelos illi credidere, &
 animosè Pictos aggressi ad internecio-
 nem cæciderunt. Sic nonnulli vsi can-
 delulis affixis, in cæmiterijs, non se-
 mel ignitorum spectrorum speciem
 præbuere. quare nonnulli suspicantur

Sic corre-
 rit Lelo-
 yer. Pro-
 Penitus-
 que.

ab Ho-

in Hym
Mercur.

ab Homero a testudini tributum no-
men armaturæ fallacis ἐπὶ λουτῆς ὄψιμα.
Sic etiam Abdirerani iuvenes, cum
spectrorum schemate, conati sunt De-
mocritem terrere, vt narrat Lucianus
in *Philosopheude*. Sunt in recentiorum
libris, vt Bocatij Decamerone, & si-
milibus, exempla plurima, sed me ma-
gis capiunt antiqua in fabulis tale quid
comminiscitur Mostellariæ Plauti ser-
uulus, tale quid narrat Æschynes ora-
tor b, à Cimone Atheniensi factum,
qui se Scamandrum finxit, vt vitaret
Callirrhoen: tale quid narrat Iosephus
c factitatum à Mundo, vt deciperet
Paulinam, fingente se Anubim: tale
quid à Tyranno Sacerdote idolorum
excogitatum, qui mentiebatur Satur-
num, vt libere matronas nobiles mæ-
charetur, nos docet Ruffinus d. & me-
minit eiusdem facinoris D. Cyrillus
Alexand. *contra Iulianum lib. 7.*

Et Nectanabus Ægyptius Magus se
in Iouis Hammonis effigiem transfor-
mans, Olympiadem Philippi vxorem
decepit, & adulterino concubitu Ale-
xandrum Magnum genuit: vnde illi
orta opinio de Ioue parente: narrat Io-
sephus Gorionides lib. 2. *Histor. Iudar.*
ca. 6. & laudat auctores, Ægyptiorum
Sapientes, Titum Romanum, Strabo-
nem Cappadocem, & Nicolaum Da-
mascenum:

In his fictionibus, cum stuprum ac-
cedit, peccatum grauius est, quàm in
stupro simplici, & grauius punien-
dum: cum furci causa fit, puniendum
pena directariorum i. *secularij*. D. de
extraord. crimin. Si nihil aliud quam
metus incutitur, pro periculi magni-
tudine, res æstimanda: ex genere suo,
puto Mortale peccatum: & pena est
arbitraria, fustigationis puta: & si
mors secuta, exilij perpetui. *argu. l. 4.*
§. cum quidam. D. ad leg. Cornel. de sicar.

A *l. infiniti. §. cum eo D. de furt. & l. penult.*
§. vlt. & l. vlti. D. de extraord. crimin.
voluere post gloss. in l. si quis aliquid. D. de
pen. Licinius Ruff. in comparat. legum Moysi
& Iuriscons. & Leloyer. supra fol. 173. nec
puto idoneam excusationis causam a-
morem præbere, nec tutum satis esse
cons. 101. Oldradi, optimi alias consilia-
rij.

B Sensuum alterationem vitiumque,
falso visorum, vel alio sensu percepto-
rum spectrorum, causam non raram
esse, docet idem Leloyerius cap. 8. ex-
emplo ebriorum, de quibus optime D.
Ambros. e. *Hinc (ait) vana imagines ebrj,*
incerti visus, instabilis gressus: vmbrae tr. an-
siliunt sepe, sicut foueas, nix at his cum facie
terra, subito erigi & inclinari videtur, &
quasi vertatur, timentes in faciem ruunt, &
olum manibus apprehendunt, aut concu-
rentibus montibus sibi videntur includi.

C *Murmur in auribus, tanquam mari fluctu-*
antur fragor & resonantia fluctu littora.
Canes si viderint, leones arbitrantur, &
fugunt. Alij risu soluuntur incondito, alij in-
cosolabili maxore deplorant, alij cernunt ir-
rationabiles pauores, vigilantes somniant,
dormientes litigant.] idem, terribilia
nempe visa apparere ebrjjs, Plinius
prior affirmarat. f. Deprauat, more suæ
sectæ, Lauatherus S. S. dum sic vult in-
telligendum illud Salomonis g, ebrie-
ratem dissuadentis: O. uis tui videbunt
extraneas, & cor tuum loquetur peruersa.

D *Extraneas, ait ille, visiones & apparitio-*
nes admirandas, qua in re ductorem
habuit Pagninum: qui cum Paraphra-
ste Chald. videtur sic accepisse מַרְרָה;
Zaroth, quasi vim neutri haberet, & si-
gnificaret extranea h. res extraneas:

E *quod, licet non displicuerit Iansenio,*
probum tamen non est. Fœminino e-
nim sensu accipiendum. & quidem nō
de rebus, sed de mulieribus. Sensus e-
nim, quem D. Hieronym. & Beda se-

D

eli. de He
la & ieu.
.16.

fl. 14. c. 22

g. Prou. 13.
v. 33.

cuti, vinum concupiscendi alienas esse
causam. ideo septuaginta, vt ambi-
guitatem hanc tollerent, singulari nu-
mero vertere ἀλλοτρίαν, alienam, seu
extraneam: quam vocem nec S. S. nec
Patres simpliciter positam, de alia re,
quam de muliere seu scorto accipiunt,
vt eodem capit. paulo ante: puteus pro
fundus aliena, vt ibi explicant Galo-
nius, Bæda, Hieronym. & alij. Oculo-
rum effusio facit videri volitantes an-
te oculos quasi muscas vel saltitantes
formicas, vt non sine studiorum in-
commodo, à multis iam annis expe-
rior. Abenzoar libro primo. capite primo.
tract. 8. meminit morbi dicti halaboh,
quo qui affecti, singula putant se vi-
dere gemina. Arcuatis cuncta apparent
lutea. Refert Aristoteles de quodam
qui suamet imaginem siue simula-
chrum, in aëre sibi, quasi in speculo,
propter oculorum vitium, semper ob-
uersari existimabat. idem testatur, eum
qui diu in solem oculos intenderit, &
oculos alio celeriter auerterit, primo
ei cuncta iri visa gilua, mox rubea, &
tandem nigra, donec alteratio illa vi-
sus recedat. Auditus etiam læsus deci-
pere consuevit, vt fit in ijs, qui mor-
bum imaginofum (sic vocant) patiun-
tur. cuius ægritudinis viri docti duas
statuunt species, vnam notiozem, cui
nomen φαντασμάτων, quando phantasmata
obijciuntur animo, visili imagine: de
qua specie Cornelius Celsus, & Cælius
Aurelianus consulendi, & pertinet ea
ad phantasiæ vitium. altera species est
ἁκουστικῶν, qui visui tollit som-
num, auribus indit vitium, quo sibi au-
dire tinnitus & sonitus videntur. de
hoc Varr o, in Prometheus Satyra,

*Leuissonna mens sonorinas imagines
Adfatur, non vmbantur somno pu-
pulla.*

A Gustus quoque vitiatuſ ægros mi-
re decipit, vt & odoratus, Polypo, Gra-
uedine, seu κόρυζα, & miro illo catar-
rho, qui regnabat in Castella. 1581. &
multos absumebat, læsus. Verum cre-
brior & maior deceptio manat à phan-
tasiæ corruptela, quæ aliquando con-
iuncta est cum Phrenitide, (sic voca-
tur ea quæ cum febris vehementi est,)
aliquando cum Mania (hæc febris ex-
pers est, & diuturnior,) aliquando le-
uicula tantum est febris, nec ad Phreni-
tim sufficiens a. Theophilus medicus
cetera prudens, opinabatur cum fe-
briret, prope lectulum tibicines & cor-
nicines assilire, & continue auribus e-
ius cantum insonare: idque, iam sanus,
accidisse sibi pertinaciter contende-
bat. b Sed huic ista tædio erant: alteri
cuidam voluptati. Sic enim Horatius,
Epist. ad Florum.

*--- Fuit hand ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire tra-
gedos
In vacuo letus sessor, plausorque
theatro:*

*Cetera qui vitæ seruaret munia
recto*

D *More bonus sane vicinus, ama-
bilis hospes,
Comis in uxorem, poscet qui igno-
scere seruis,*

*Et signo laeso non insanire lage-
ne,*

E *Possit qui rupem & puteum vita-
re patentem.*

*Hic ubi cognatorum opibus, cu-
risq; relictus,*

*Expulit helleboro morbum, bi-
lemq; meraco,*

a vide
l. 3. ca. 1

b Galen
l. de diffi
Symp. c.

*Et redit ad sese, Pol me occidistis,
amici,
Non seruastis, ait, cui sic extorta
voluptas,
Et demptus per vim mentis gra-
tissimus error.*

Abydi simile quid contigisse narrat Aristoteles in lib. de admirand. audition. Hanc in v&saniam fall&e opinionis voluptatem, de quodam Thrasylo, putante na ues omnes, qu& ad Pyreum appellarent, suas esse: fuisse testatur Ælianus libro quarto variar. hist. Sed ad spectra redeamus imagin&ria. Haud scio an quid rarius eo acciderit, quod à Tim&o Locro commemoratum. Agrigenti domus fuit, cui cognomen Ἰπρίων, ab euentu tali. Adolescentes aliquod [Taurominitani] illuc conuenientes conuiuium hilarius agitant. Mox uti affolet, cum incaluisse vehementius, ita decussi mente sunt, & ita externati, ut in triverni se opinarentur constitutos, marique altius vndabundo hyemem ingruere atrocem. Proinde, velut naufragum veriti, tanquam egestu, que inuis forent, nauigium facturi leuius, vasa omnia, & quicquid mero feruidu occurrebat, in viam, seu in mare, festinantius iactare adorti sunt, accurrentibus hinc inde qui proiecta deripere. In sequenti die ubi adfuerit magistratus factum arguentes, cum illi necdum satiu edormissent: respondere, se metu mortu praoptasse, qua in nauis forent disperdere. qu& fluctibus deuorari. Admirantibus mentis stuporem vniuersis, qui inter eos videbatur nauigr&diior: Ego, o vtri Tritones, praeformidine infra thalamos me coniciens in imo iacui, Cumque amplius delirare animaduertentur. amittuntur ab ignoscete magistratu, commoniti modo grauius, cauerent in reliquum inuitationem eiusmodi brutalem. At illi, velut gratiam facientes: Si, inquit, seruati ex tam

A procellosis vndis portum fuerimus affecuti, inter marinos Deos vobis (o Tritones) ut seruatoribus in patria statuas surrigemus. [Sic Cælius Rhodig. sed ex Athenæo c.

Hydrophobi aquam fugiunt, eo quod putant se in illa videre canem à quo admorsu fuere d.

B Solet autem Diabolus hisce naturalibus morbis sæpe se adiungere, & hominum procliuitate abuti; Serpit hoc malum Diaboli (ait D. August. e) per omnes aditus sensuales, dat se figuris, accommodat se coloribus, adheret sonis, odoribus se subiicit, infundit se saporibus & quibusdam uebulis implet omnes meatus intelligentia. aliquando crudeliter torquens dolore ac metu, aliquando iocose distrahens, vel subfannans ludicris.]

SECTION II.

Vnt enim d&monum, vt varia operationes atque libidines, sic & varia genera, quod secundo loco nobis erat notatum. Omnes quidem immundi & mali, hominibusque sunt infesti, vt post Chrysippum, & Plutarchum, & Philonem, recte contra Iamblichum Porphyrius & eo melius Minutius in Octauio. eos tamen à loco Marcus apud Pseillum g diuidit in sex genera, vt eo prior fecerat Orpheus, scribens ad Mus&um:

δαμόνας οὐρανίους, καὶ ἡερίους, καὶ κύκλιους,
καὶ χθονίους, καὶ ὑποχθονίους

E D&mones cœlestes, aëreos, aqueos, terrestres, & subterraneos seu Sumanos.

e Athenæus l. 2. ca. 1.
& Dælius l. 17. A. l. 1.
d Paul. Ægyneta l. 5. c. 3. & Antholog. E pigram. Græc. li. 7. el. 18. qq.

f lib. de abstinea. animal. g de d&mon. Natura.